

Brev til Utdanningsdirektoratet fra
Norsk Lektorlags fagutvalg for norsk:

Norskfaget og behovet for forandring

Vi er nå inne i det fjerde året med Kunnskapsløftet, og det første kullet med elever som har fått opplæring i tre år etter denne planen, har gått ut av videregående skole. Fagutvalget for norsk i Norsk Lektorlag har fått mange henvendelser fra medlemmer om planen og om norskfaget. Alle henvendelsene går på hvor omfattende, arbeidskrevende og vanskelig faget er.

Det er ikke nytt at norskfaget er arbeidskrevende, men Kunnskapsløftet har likevel dessverre bidratt til at faget nå oppleves som så belastende at mange vegrer seg for å undervise i det. Lektorer med hovedfag og mange års erfaring i faget orker ikke lenger å undervise i det. Nyutdannede lærere og lektorer sliter seg ut og blir sykmeldte. Henvendelsene til oss er så mange at vi føler oss forpliktet til å be Utdanningsdirektoratet om å se på omfanget av faget og redusere arbeidsmengden i det.

På bakgrunn av alle henvendelsene tok vi derfor kontakt med Tone Vindegg i Utdanningsdirektoratet og hadde et fruktbart møte 5.1.10. På dette møtet fikk vi opplyst at Direktoratet er interessert i konstruktive innspill om faget. Det er bakgrunnen for at vi nå henvender oss med konkrete forslag til endringer.

Det er i første rekke to hovedområder vi ber Direktoratet se på; tallet på karakterer og omfanget av læreplanen. I tillegg kommer vi også inn på eksamen dette brevet.

Tallet på norskkarakterer

I Reform -94 hadde norsk 4 timer i uka i

1. klasse og 5 timer i uka i 2. og 3. klasse. I 1. klasse var det en karakter i skriftlig og en karakter i muntlig. I Kunnskapsløftet er timetallet som kjent 4-4-6, og det er tre karakterer i alle tre årene. I 1. og 2. klasse oppleves det å sette så mange karakterer som arbeidskrevende, særlig ettersom alle har norsk, slik at man setter kanskje 90 karakterer i en klasse i et 4-timersfag. Vi vil be Direktoratet om å vurdere arbeidsbelastningen dette medfører.

Kunnskapsløftet – pensum

Pensum har økt betydelig i Kunnskapsløftet, nå har elevene 750 siders teoripensum i tillegg til tekstene. Pensumet omfatter også svært mange ulike emner som man skal gå gjennom. Mange lærere opplever at de enten må fare med en harelabb eller sløyfe, det er ikke mulig å rekke over alt. I praksis viser det seg at faget blir teoretisert, man rekker ikke å lese så mange tekster, verken innen skjønnlitteratur eller sakprosa, som tidligere. Særlig har dette gått utover hele verk. Dette mener vi er med på å ødelegge faget.

Vi ser positivt på at retorikk har kommet inn i norskfaget, det er viktig at muntlig framstilling blir tillagt økt vekt. Samtidig er det kanskje ikke nødvendig å legge så stor vekt på vanskelige begre-

per, men bruke norske ord som har vært vanlige i språkbruksanalysen. Man kan for eksempel ha økt fokus på det norske perspektivet, mindre på det europeiske. Målet om vurdering av oversettelser bør kanskje bare finnes i læreplanene for fremmedspråk. De sammensatte tekstene er kanskje viet for stor plass i læreplanen. Man kan gjøre som i Danmark, der de sammensatte tekstene er underpunkt under skriftlige tekster, og man kan gjerne eksemplifisere i stedet for å liste opp emner som skal gjennomgås.

Vi ønsker en økt vektlegging på saklig, skriftlig framstilling framfor kreativ skrivning. Vi ønsker at novelle ikke lenger skal være en sjanger til eksamen, slik det er for eksempel i Danmark.

Det som står om metode i læreplanen, bør fjernes.

Vi savner konkrete kjennetegn på måloppnåelse i skriftlig norsk; hva kjennetegner for eksempel de ulike karakterene når det gjelder syntaks, ordforråd og ortografi, og hvordan skal vi vurdere språk og innhold i forhold til hverandre? Det er helt avgjørende at disse kriteriene utgjør en norsk standard for å sikre rettferdighet i karakter-

Morguefile

setting må de være landsgyldige.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en veiledning i faget. Denne veiledningen er det imidlertid ikke særlig behov for. Vi trenger ingen metodeeksemplere på hvordan vi kan gjennomføre undervisningen, vi trenger å få opplysninger om omfang, hvilke tekster, hvilke forfattere og hvilke emner som er sentrale.

Skriftlig eksamen

Tidligere bygde eksamen på to år, VKI og VKII. Vi ber Direktoratet overveie hvorvidt denne ordningen bør gjeninnføres i Kunnskapsløftet.

Kildehenvisninger er vanskelige, både for kandidater og sensorer. Det er urealistisk at sensorene skal klare å få sjekket alle kildene. Mest problematisk er dette ved håndskrevne eksamensbesvarelser, her lar det seg nesten ikke gjøre å kontrollere autensiteten uten ved omfattende ressursbruk. Men også digitale besvarelser er vanskelige og tidkrevende

å kontrollere, og for sensorer er tiden knapp. Åpen bok-eksamen åpner for juks som det vil være nesten umulig å sikre seg mot.

Det er viktig å beholde langskrivningen. Vi ser likevel at kortskrivningen kan ha en funksjon. Vi foreslår at når to oppgaver blir gitt, skal den første oppgaven besvares uten hjelpemidler. På den måten får elevene, enten de er sterke eller svake, uttelling for kunnskaper. Det er etter vår oppfatning særlig bekymringsfullt at elever som ikke er så sterke, men som leser og tilegner seg kunnskaper, ikke får uttelling for dem. Disse elevene vil ha vanskelig for både å vurdere og abstrahere ut fra tekster, men kunnskaper er i seg selv også verdifullt, selv om svakere elever ikke vil kunne oppnå toppkarakterer.

Muntlig eksamen

Pensum i norskfaget har nå blitt så omfattende at det ikke lenger er mulig å arrangere en tradisjonell muntlig eksamen. Det

er synd, for mange oppfatter denne eksamensformen som en forutsigbar eksamen hvor mulighetene til juks er begrenset.

Sensorarbeidet

Forholdene bør legges til rette for dem som påtar seg å være sensorer til skriftlig eksamen, slik at belastningen ikke blir overveldende. Honoraret for arbeidet bør også heves, slik at det blir utbetalt overtidstillegg for arbeidet.

Norsk Lektorlag minner om at innholdet i læreplanen må stå i forhold til det undervisningstimetallet som står til disposisjon. I en kommentar til Tidsbrukutvalgets rapport har Norsk Lektorlag gjort en beregning av årsverket for en norsklærer i videregående skole som viser hvor mye tid som står til disposisjon for å følge opp elevene i faget. I denne sammenhengen advarer vi også mot at Utdanningsdirektoratet tillater timekutt i fagene. Innholdet i læreplanen i norsk er allerede svært omfattende, og situasjonen blir forverret dersom man tillater skolene å redusere timetallet i faget på grunn av praktiske eller økonomiske forhold.

Vennlig hilsen

Jon Sand

Rådgiver i Norsk Lektorlag

Astrid Weel Sannrud

Leder av fagutvalg i norsk

Astrid Weel Sannrud er leder for Norsk Lektorlags fagutvalg i norsk. Hun jobber som lektor ved Frederik II videregående skole i Fredrikstad. Hun har lang erfaring som norsklærer og har med bekymring fulgt utviklingen i norskfaget, spesielt etter innføringen av Kunnskapsløftet. Hennes egne erfaringer og en rekke henvendelser fra frustrerte kolleger gjorde at hun som fagutvalgsleder fant det påkrevet å be om et møte med Utdanningsdirektoratet for å drøfte problemene. Møtet resulterte i nedenstående brev.